

CO exemplaar

CO.2129873 -48

MAANDBERICHT JULI/AUG. 1990

MAANDBERICHT

Een uitgave van de Binnenlandse Veiligheidsdienst (BVD).
Maandelijks wordt gerapporteerd over ontwikkelingen en activiteiten in binnen- en buitenland, die naar wij aannemen de moeite waard zijn onder uw aandacht te brengen.

U zult in het MAANDBERICHT dan ook in hoofdzaak korte, feitelijke rapportage aantreffen, inhakend op de actualiteit. Achtergrondinformatie zal opgenomen worden in het KWARTAALBERICHT, dat zoals gebruikelijk vier maal per jaar verschijnt.

Eventuele reacties op de bijdragen kunt u richten aan:

Ministerie van Binnenlandse Zaken

Postbus 20010
2500 EA DEN HAAG
Tel.: 070 - 3.61.44.01
toestel: 2382

INHOUD

I. INTERNATIONALE POLITIEKE ONTWIKKELINGEN

- Sovjet-Unie : nieuwe CPSU-statuten
Europa, Europa!
nieuwe "volksbeweging" met antisemitische trekken
- Roemenië : BRUCAN onthult militair complot
- Bulgarije : communisten verliezen greep op ontwikkelingen
- China : isolement slijt, repressie niet

II. ACTIVITEITEN VAN BUITENLANDSE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN

- Sovjet-Unie : visum geweigerd aan SENATOROV
- Polen : inlichtingenofficiëren teruggeroepen?

III. POLITIEK (GEWELDDADIG) ACTIVISME

- anti-imperialisme : actiegroep vernielt aardappelvelden
- antimilitarisme : activiteiten van de NAD-FM

IV. ANTIDEMOCRATISCHE STROMINGEN

- rechts-extremisme : Wunsiedel, actie en reactie
Diksmuide, "Europa begint hier"
geheime bijeenkomst neonazi's

V. TERRORISME

- Irak : terreur als politiek instrument
- PIRA : activiteiten in Nederland

VI. MINDERHEDEN

- Koerden : reacties op de Golfcrisis
- Marokkanen : anti-Amerikaanse demonstratie in Amsterdam

VII. DIVERSEN

- Computercriminaliteit: Bulgarije bron van veel virussen

Bijlage : Agenda

I. INTERNATIONALE POLITIEKE ONTWIKKELINGEN

SOVJET-UNIE: NIEUWE CPSU-STATUTEN

De door het 28e CPSU-congres goedgekeurde en in vergelijking met de oorspronkelijke voorstellen op een aantal punten gewijzigde nieuwe CPSU-statuten zijn in de tweede helft van juli door de Sovjetpartijpers gepubliceerd. In de tekst is op een aantal terreinen een verschuiving van competenties en bevoegdheden in de richting van de zg. basispartijorganisaties te onderkennen, hoewel nadrukkelijk ook vastgehouden wordt aan het democratisch centralisme als organisatieprincipe. Dit laatste duidt erop dat de oude machtspositie van het partijapparaat en de centrale partijorganen nog niet volledig is verdwenen, ondanks het feit dat tijdens het afgelopen partijcongres daaraan het een en ander is afgedaan. Het lijkt er dus op dat op sommige punten compromissen zijn gesloten en rekening is gehouden met gevoeligheden bij met name orthodoxe partijgroeperingen.

In de preambule van de CPSU-statuten wordt het primaat van de staatsorganen onderstreept door te stellen dat de partij en haar organisaties hun activiteiten dienen te ontplooiën binnen het raamwerk van de Sovjetgrondwet en rekening moeten houden met de grenzen zoals die worden bepaald door de wetten van de USSR en van de daarvan deel uitmakende Unie- en autonome republieken.

Van de basispartijorganisaties - de zg. partijgroepen zoals die voorkomen in elke organisatie in de Sovjet-Unie en dus ook binnen de verschillende staatsorganen - wordt verwacht dat zij zich inzetten voor het door de CPSU gewenste beleid zonder daarbij de competenties van de organen waarbinnen zij actief zijn aan te tasten. Deze formulering duidt op een beperking van de invloed van de basispartijorganisaties, waarmee tegemoet gekomen lijkt te zijn gekomen aan de door hervormingsgezinde CPSU-leden geuite wens tot verkleining of liefst afschaffing van de macht van de in hun ogen omstreden "partijcellen".

TEGENSPRAAK

Zoals in de ontwerpstatuten al was voorzien, wordt - ondanks een uitdrukkelijk vasthouden aan het oude verbod tot factievorming - aan de in het recente verleden binnen de partij tot stand gekomen zg. platforms (zoals het bekende "Democratische Platform") een zekere speelruimte en een relatieve vrijheid van handelen gegeven. In tegenspraak daarmee lijkt de bepaling in de statuten dat de CPSU een enkelvormige partij zal blijven en niet zal worden omgevormd tot een Unie van Communistische Partijen. Hoe deze bepaling te rijmen valt met het feit dat de CP'en van de Unierepublieken statutair de ruimte krijgen om zelf hun programma's te formuleren en de aard van hun relaties met andere, ook buitenlandse partijen en organisaties zelf te bepalen, is niet duidelijk.

De partijorganisaties van het laagste niveau tenslotte worden gemachtigd zelf hun ledenwerving ter hand te nemen en zullen niet langer wat betreft de opnemings van nieuwe leden afhankelijk zijn van de toestemming van de districtspartijleiding. Over de helft van de partijcontributies, die niet hoger mogen zijn dan twee procent van het salaris, mogen deze basispartijorganisaties in de toekomst autonoom vrij beschikken.

Voor wat de partijgroepen in de strijdkrachten betreft is bepaald dat de leden van deze organisaties zelf hun leidinggevende organen kiezen, zodat deze niet langer zoals gebruikelijk van bovenaf worden aangewezen.

SOVJET-UNIE: EUROPA, EUROPA!

Toen GORBACHOV verrassend sterker dan tevoren het 28ste Congres van de CPSU kon afsluiten, werd het voor hem makkelijker in te stemmen met een snelle, ongehinderde hereniging van de beide Duitslanden. GORBACHOV hoefde immers niet langer tot het uiterste te gaan om de conservatieve krachten in de Partij tevreden te stellen. (Zo werd hij tijdens het Congres nog aangevallen door Generaal MIKULIN, hoofd van de Politieke Afdeling van de Zuidelijke Legergroep, die verwoorde wat vele conservatieve militairen in de Sovjet-Unie voelden toen hij de Sovjetdiplomatie verweet de wereld door een rose bril te zien). Bondskanselier KOHL en president GORBACHOV konden tijdens KOHL's bezoek aan de Sovjet-Unie dan ook snel tot overeenstemming komen over een herenigd Duitsland dat lid zou zijn van de NAVO, waarmee een enige tijd geleden onneembaar lijkende horde nu snel gepasseerd werd.

Natuurlijk hield de grotere toegeeflijkheid van GORBACHOV ook verband met de door secretaris-generaal van de NAVO WÖRNER en KOHL ontvouwde nieuwe strategie van het westers bondgenootschap. Het tijdens de laatste NAVO-top onder Westduitse aanvoering opgestelde plan behelst onder meer:

- *een uitnodiging aan het Warschaupact om samen met de NAVO een verklaring uit te geven waarin vastgelegd wordt dat de twee bondgenootschappen elkaar niet langer als tegenstander beschouwen en elkaar niet met geweld zullen dreigen of geweld tegen elkaar zullen gebruiken;*
- *een aanpassing van de doctrine van het aangepaste antwoord waarin kernwapens een bescheidener plaats innemen;*
- *een aanzienlijke beperking van de Duitse strijdkrachten;*
- *ondersteuning voor een grotere rol van de Conferentie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (waaraan alle Europese landen behalve Albanië deelnemen).*

Dit plan komt verregaand tegemoet aan wensen die al geruime tijd aan Sovjetzijde leven en kan door GORBACHOV dan ook gezien worden als een succesvolle bekroning van zijn buitenlandse politiek. Een dergelijk succes kan zijn positie tegenover conservatieve critici in eigen land versterken.

Een andere reden voor GORBACHOV's snelle instemming is ongetwijfeld de belofte van aanzienlijke economische hulp, gedaan door KOHL zelf en de grote westerse

bondgenoten. KOHL had zich al eerder bereid verklaard aanzienlijke sommen geld op tafel te leggen om de terugtrekking van de Sovjettroepen uit de (straks voormalige) DDR te financieren en wilde bovendien garant staan voor grote leningen die de Sovjet-Unie bij Westduitse banken zou kunnen afsluiten. Duitsland, de grootste westerse handelspartner van de Sovjet-Unie, was bovendien bereid de wetenschappelijke, technologische en commerciële samenwerking uit te breiden. De Sovjet-Unie heeft deze steun hard nodig. Onlangs werd bekend dat het land op de internationale markt grote hoeveelheden goud, zilver en platina verkocht heeft in een poging voldoende financiële middelen te verzamelen om haar buitenlandse crediteuren tevreden te stellen, zonder daar overigens volledig in te slagen. Ook is er geen geld beschikbaar om het graantekort, dat dreigt te ontstaan door de onverwacht wederom tegenvallende graanoogst, net als in andere jaren door grote graanaankopen in het buitenland op te lossen. Zoals al gevreesd werd, heeft de Sovjet-Unie met een gebrek aan brood te maken gekregen, hetgeen een nog verdere verslechtering betekent van de toch al penibele situatie waarin de voedselmarkt in het land verkeert.

Met de bereikte overeenstemming is weer een belangrijke stap gezet op weg naar de "heelwording" van Europa. De huidige multilaterale samenwerkingsverbanden, zoals de (nog altijd trans-Atlantische) NAVO, de Europese Gemeenschap en in de toekomst de bovengenoemde CVSE, zijn voorlopig vitaal genoeg om dit nieuwe vat vol tegenstrijdigheden ook heel te houden.

SOVJET-UNIE: NIEUWE "VOLKSBEWEGING" MET ANTISEMITISCHE TREKKEN

Naar onlangs bekend werd is in Moskou eind maart een uit verschillende partijen en groeperingen bestaande nieuwe uitgesproken orthodoxe "volksbeweging" met antisemitische trekken opgericht. Voor het progressieve blad "Moscow News" was dit eind mei aanleiding om te stellen dat in de Sovjet-Unie niet meer gespeculeerd hoeft te worden over het feit of in het land een fascistische beweging kan ontstaan. Hoogstens over het feit of zo'n beweging brede weerklank zal vinden. Uitspraken tijdens een persconferentie van de in de nieuwe beweging participerende organisaties geven een fraai beeld van de aangehangen standpunten.

Aleksandr KULAKOV van het Orthodox Nationaal Patriottische Front PAMYAT sprak zich uit tegen invoering van een meerpartijensysteem, wees - zoals eerder in dit soort kringen al is gebeurd - op het zionisme als het grootste gevaar in de wereld en stelde nogal teatraal en cryptisch te "geloven dat de opmars van de krachten van het licht om de hele wereld (daarvan) vrij te maken, moet beginnen in Rusland". Daarbij deed hij een oproep op alle "rechtgeaarde" Europeanen om in de strijd tegen het zionisme samen te werken en richtte zich in dit kader uitdrukkelijk tot het

Nationale Front van LE PEN, de Westduitse Republikeinse Partij van SCHÖNHUBER en de IRA. Naar zijn opvattingen is het zionisme de drijvende kracht achter het streven naar democratie in de Sovjet-Unie, achter de invoering van het "kapitalisme" in het land en achter de pogingen om het KGB en het ministerie van Binnenlandse Zaken te verzwakken. Liberalisme, humanisme, communisme en democratie noemde hij wapens van het jodendom; de Verenigde Naties kwalificeerde hij als een orgaan van de "internationale vrijmetselarij" in dienst van dit zionisme. De enige van de Sovjetleiders die volgens KULAKOV er wat van begrepen had, was "Generalissimo STALIN" (LENIN noemde hij een verfoeilijke vampier) omdat deze de eerste is geweest die de strijd heeft aangeboden tegen "de bastaarden van het internationale bolsjevisme, d.w.z. de zionisten".

Ook voor woordvoerder Yevgeniy PASHIN van de Christen-Patriottische Unie bleek het zionisme de kwade macht op de achtergrond, omdat van daaruit leiding gegeven wordt aan het streven naar perestrojka dat het volk geen welvaart, geen enkel voordeel en geen vrijheid heeft opgeleverd en dat niet strookt met het Russische volkskarakter. Noodzakelijk noemde hij een samenbrenging van alle Russische krachten, een terugkeer naar kerk en monarchie en samenwerking met weldenkende functionarissen in het leger, het KGB, het ministerie van Binnenlandse Zaken en de CPSU teneinde stabiliteit in samenleving en staat te verzekeren. Afwijzing van perestrojka kwam eveneens naar voren uit de woorden van Aleksandr PODEBINSKIY van de Russian Liberation Union, die stelde dat perestrojka net zoals alle voorgaande revoluties in strijd is met de belangen van het Russische volk, dat er genoeg revolutionaire en fundamentele veranderingen in Rusland zijn geweest en genoeg revoluties en dat alle revolutionairen - of het nu sociaal-democraten, anarchisten, communisten of republikeinen waren - tegenstanders waren van het Russische volk.

DREIGING

Een versluierde dreiging viel te beluisteren in de uitspraken van woordvoerder Konstantin SMIRNOV-OSTASHVILI van de Unie voor Nationale en Proportionele Vertegenwoordiging PAMYAT, die stelde dat PAMYAT geen groep of organisatie is maar een guerrilla-beweging bestaande uit verschillende detachementen en formaties, en dat het hoog tijd is alle maskers te laten vallen, handelend op te treden en duidelijke taal te spreken. Hij benadrukte geen macht te willen binnen de Sovjet-Unie en bereid te zijn alle PAMYAT-militanten over te dragen aan een krachtiger persoon dan hijzelf.

De nieuwe Volksbeweging is derhalve een verklaard tegenstander van het beleid van GORBACHOV, is sterk Russisch gecentreerd, heeft een antisemitische oriëntatie (of tolereert dat tenminste binnen de eigen organisatie) en gooit een aantal uitgangspunten op een hoop, die onverenigbaar lijken. De militante toon van PAMYAT-woordvoerder SMIRNOV-OSTASHVILI past daarbij omdat daarmee het wereldvreemde verzet van een "romantisch waas" wordt voorzien. Er is voorlopig nog weinig dat erop wijst dat deze nieuwe beweging veel aanhang heeft verworven. Toch moet in aanmerking worden genomen dat antisemitisme en Russisch nationalisme verschijnselen zijn die vaak hand in hand gaan en zelfs tot binnen de

Presidentiële Raad op aanhang kunnen rekenen. Illustratief daarvoor is de inhoud van een recent interview van het lid van de Raad Valentin RASPUTIN in de "New York Times" waarin deze de joden verantwoordelijk stelde voor de "zonden van de revolutie en de gevolgen die zij heeft gehad", daarmee doelend op de terreur tijdens en na de revolutie. Daarmee verwoordde hij de onder Russische nationalistische heersende mening dat de Russische revolutie voornamelijk het werk van de joden is geweest en dat het tijd wordt dat zij daarvoor ook de schuld op zich nemen.

ROEMENIË: BRUCAN ONTHULT MILITAIR COMLOT

Vrijwel onmiddellijk na de omverwerping van het regime CEAUSESCU ontspoon zich zowel in Roemenië als daarbuiten een discussie over de ware aard van deze "December-Revolutie". De nieuwe machthebbers hielden tot op dit moment krampachtig vast aan hun opvatting dat het ging om een spontane uitbarsting van volkswoede, doch tegelijk neemt het aantal aanwijzingen toe dat het (tenminste voor een deel) een zorgvuldig geregisseerde coup betrof. Onlangs heeft Silviu BRUCAN, een van de strijders van het eerste uur, enkele mededelingen gedaan die tenminste enige vraagtekens doen ontstaan bij de ook steeds door hem uitgedragen "volksopstand-versie". BRUCAN trok zich in februari jl. terug uit het toenmalige uitvoerende comité van het Front voor Nationale Redding en vervult sedertdien als "gewoon lid" van het Front een belangrijke adviserende rol op de achtergrond.

In het Front-getrouwe dagblad "Adevarul" (De Waarheid) van 24 juli jl. maakt BRUCAN gewag van coupplannen in het leger, die teruggaan tot 1976. Een belangrijke rol speelde in dit verband de drie jaar geleden overleden generaal Ion IONITA. Pas in 1983-1984 achtte deze de tijd echt rijp voor een omwenteling. In het Herastrupark in Boekarest - een steeds weer terugkerende locatie in de talrijke complotverhalen die in Roemenië circuleren - besprak IONITA de mogelijkheden met generaal-majoor Stefan COSTYAL en generaal Nicolae MILITARU. Het trio achtte zowel een zuiver militaire staatsgreep als een door het leger gesteunde volksopstand uitvoerbaar. Voor het eerste plan was het noodzakelijk op de hoogte te zijn van het schema voor de buitenlandse reizen van het echtpaar CEAUSESCU. Daartoe werd getracht contacten te leggen met een lid van het uitvoerend comité. Nadat Stefan ANDREI - jarenlang minister van Buitenlandse Zaken - had laten weten niet mee te willen doen, toonde uiteindelijk Ioan URSU zich bereid systematisch de reisplannen van de twee "tirannen" door te geven.

VERRAAD

Volgens BRUCAN hadden de samenzweerders uiteindelijk zelfs een datum voor hun coup poging vastgesteld: 15-17 oktober 1984, ten tijde van het staatsbezoek van CEAUSESCU aan de Bondsrepubliek Duitsland. Doch de grote militaire eenheid die nodig was voor de uitvoering van de staatsgreep werd in september naar de maïsvelden gedirigeerd om te assisteren bij de oogst, en de commandant ervan werd naar de reserves overgeheveld hetgeen volgens BRUCAN rook naar verraad. Dat bleek ook toen COSTYAL vervolgens onder huisarrest werd geplaatst en IONITA en MILTARU ieder contact met hem werd verboden.

Nog steeds volgens BRUCAN heeft MILTARU zijn activiteiten in de daaropvolgende tijd voortgezet en slaagde hij erin een wig te drijven tussen de troepen die verantwoordelijk waren voor de bewaking van het Centraal Comité en de lijfwacht die het presidentiële paleis bewaakte. De actie van MILTARU heeft volgens BRUCAN zijn nut bewezen op 22 december 1989.

Impliciet maakt BRUCAN met zijn relaas duidelijk dat het Roemeense volk op die gedenkwaardige decemberdag er slechts in slaagde de dictator te verdrijven dank zij de steun van het leger. De inspanningen van genoemde legerofficieren zijn volgens hem "een voorbeeld bij uitstek van de morele moed en van politiek en militair denken dat tot eer van het leger strekt". Deze lofzang is opmerkelijk in een tijd van toenemende spanning tussen leger en Front en lijkt er vooral op gericht de militairen die bang zijn dat het Front hun revolutionaire idealen verkwanselt, gunstig te stemmen.

BULGARIJE: COMMUNISTEN VERLIEZEN GREEP OP ONTWIKKELINGEN

Als enige communistische partij in Oost-Europa is de Bulgaarse – inmiddels omgedoopt in de Bulgaarse Socialistische Partij (BSP) – erin geslaagd de hervormingsbeweging te regisseren en in grote mate te controleren. Dit resulteerde op 10 en 17 juni in een eclatante verkiezingsoverwinning, waarbij de BSP met 211 van de 400 zetels een absolute meerderheid verwierf in het parlement. De oppositie, die de krachten heeft gebundeld in de Unie van Democratische Krachten, wist slechts 144 zetels te bemachtigen, waarmee voor haar slechts een ondergeschikte rol leek weggelegd.

Toch is het de anticommunistische krachten in Sofia gelukt de BSP danig in het nauw te brengen. Met succes richtten zij hun pijlen op president Petar MLADENOV, die voor veel Bulgaren gold als het symbool van de omverwerping van het ZHIVKOV-regime en van de invoering van het nieuwe meerpartijensysteem. Vanuit

de oppositie is er steeds op gewezen dat MLADENOV jarenlang als minister van Buitenlandse Zaken een van de voornaamste en trouwste uitvoerders van het oude communistische bewind is geweest.

Een compromitterende video-opname leidde tenslotte tot de politieke val van MLADENOV. De opname dateert van 14 december jl. toen er in Sofia een grote anti-regeringsdemonstratie plaatsvond, uitlopend op een bezetting van het parlamentsgebouw. Een camera registreerde - overigens niet al te duidelijk - hoe MLADENOV bij die gelegenheid tegen zijn voornaamste steun en toeverlaat minister van Defensie Dobri DZHUROV zei: "misschien is het beter om tanks in te zetten". Uiteindelijk werden geen tanks ingezet, maar de woorden van MLADENOV gaven de oppositie voldoende munitie om de president tot aftreden te dwingen. MLADENOV ontkende heftig woorden van deze strekking gesproken te hebben, doch zijn "dementi's" werden ontkracht door een verklaring van een onderzoekcommissie die de authenticiteit van het videodocument bevestigde. Uiteindelijk zag de Bulgaarse president op 6 juli geen andere uitweg dan het indienen van zijn ontslag.

Het is mogelijk dat de BSP MLADENOV heeft geofferd, teneinde een opening te forceren naar de oppositie. De partij verkeert sinds de verkiezingen politiek namelijk in een volstrekt isolement, ook al omdat haar vroegere bondgenoot, de BZNS (de Agrarische Unie onder leiding van Viktor VALKOV, die in het verleden werkzaam was op de Bulgaarse handelsmissie in Den Haag) even weinig geporteerd is van een coalitie met de BSP als alle andere politieke partijen in Bulgarije. Mogelijk wordt de functie van staatshoofd aangeboden aan de oppositie, als een vorm van zoenoffer. Het is echter de vraag of de Unie en de andere partijen hiermee te paaien zijn zolang met name DZHUROV, de man die binnen de BSP achter de schermen werkelijk aan de touwtjes trekt, buiten schot blijft.

CHINA: ISOLEMENT SLIJT, REPRESSIE NIET

Over de gehele wereld staan lieden wier zakeninstinct sterker pleegt te zijn dan het geheugen weer te popelen om de Chinese Volksrepubliek te verlossen uit het isolement dat haar als represaille voor het bloedbad van juni '89 werd opgelegd. Verblind door misplaatst medeleven of gewoon uit cynisch eigenbelang gaan zij daarbij gemakshalve maar voorbij aan de nuchtere feiten, die nog dagelijks aantonen dat het regime dat voor de gruwelijke onderdrukking van het volksprotest verantwoordelijk was, zich sedertdien alleen nog maar verder versterkt heeft. Uit tal van mutaties binnen het politieke en militaire apparaat in de Volksrepubliek is gedurende de afgelopen maanden immers gebleken dat zowel partijleider JIANG Zemin als de familiekliek rond president YANG Shangkun met hun respectievelijke trawanten hun invloed op het bestuursapparaat behoorlijk hebben uitgebreid. Nogal wat hooggeplaatste ambtenaren uit de staats- en legerhiërarchie moesten als gevolg

daarvan plaatsmaken voor nieuwkomers die moesten worden beloond voor hun loyale medeplichtigheid aan de nu al ruim een jaar durende repressiegolf.

Overigens wordt door diverse bronnen momenteel gespeculeerd over groeiende tegenstellingen binnen de kring van machthebbers in Beijing. Een deel van hen, onder aanvoering van de bijna 86-jarige DENG Xiaoping (nog welbekend van de met vaste regelmaat verspreide officiële mededelingen over diens "definitief afscheid nemen van de Chinese politiek") zou overhoop liggen met de nog conservatievere factie rond de ongeveer 90-jarige planeconoom CHEN Yun. Een van de twistpunten in deze strijd tussen "bijna-fossielen" is naar verluidt de rehabilitatie van ex-partijleider ZHAO Ziyang, de man wiens tranen vorig jaar op het Tiananmenplein zo'n grote indruk maakten.

Erg sterk kan CHEN Yun overigens niet bij de internationale krachtmeting betrokken zijn; waarschijnlijk zal hij zeer binnenkort het tijdige met het eeuwige verwisselen.

II. ACTIVITEITEN VAN BUITENLANDSE INLICHTINGEN- EN VEILIGHEIDSDIENSTEN

POLEN: INLICHTINGENOFFICIEREN TERUGGEROEPEN

In een interview voor het regeringsdagblad "Rzeczpospolita" van 14-15 juli jl. heeft de nieuwe minister van Binnenlandse Zaken Krzysztof KOZLOWSKI enkele opvallende uitspraken gedaan over het Poolse civiele inlichtingen- en veiligheidsapparaat, dat onder zijn departement ressorteert en onlangs aan een ingrijpende reorganisatie werd onderworpen. In mei van dit jaar werd door het Poolse parlement besloten de oude inlichtingen- en veiligheidsdienst (SB) te ontbinden en daarvoor in de plaats een Bureau voor de Bescherming van de Staat (Urzad Ochrony Panstwa - UOP) op te richten, dat op 10 augustus als zodanig moest gaan functioneren. KOZLOWSKI heeft zich sindsdien beziggehouden met de organisatie en personele bezetting van het UOP, totdat hij na een crisis in de regering MAZOWIECKI op 9 juli jl. werd benoemd in zijn huidige functie, waarin hij Czeslaw KISZCZAK opvolgt.

Tijdens het vraaggesprek werd duidelijk dat het nieuwe UOP zowel in defensieve als offensieve zin activiteiten zal gaan ontplooiën (contraspionage en inlichtingen). KOZLOWSKI ontkende echter dat er op de Poolse ambassades in het buitenland grote aantallen inlichtingenofficieren gestationeerd zouden zijn. Voor zover de diplomatieke vertegenwoordigingen in ruime mate waren bezet, zou dit vooral voortvloeien uit de gewoonte van het oude regime om familieleden en relaties van de communistische nomenclatura te belonen met lucratieve betrekkingen in het buitenland. De eventuele stationering van inlichtingenofficieren - naar zeggen van KOZLOWSKI op veel kleinere schaal dan algemeen wordt aangenomen - zou in het verleden vooral te wijten zijn geweest aan de incompetentie van de Poolse diplomatieke dienst als gevolg van die gewoonte. Desgevraagd bevestigde KOZLOWSKI tot tweemaal toe, dat hij onder het oude bewind naar de ambassades uitgezonden inlichtingenofficieren zou terugroepen, al zou dit door de te volgen procedures wel tijd vergen. (Voor wat betreft de situatie in Nederland is - voor zover bekend - van een dergelijke terugroeping nog niets gebleken).

KOZLOWSKI kon ten slotte geen goed inzicht geven in de samenwerking met het KGB onder het oude bestel. Hij verklaarde dat vele documenten uit de SB-archieven waren verbrand of verdwenen. Toch gaf hij toe dat tot de opheffing van de SB in de lente van dit jaar officiële en semi-officiële adviseurs en experts van het KGB in de verschillende onderdelen van het Poolse inlichtingen- en veiligheidsapparaat werkzaam waren geweest. Ook zou het KGB nog steeds een officiële vertegenwoordiging in Polen hebben. Daarentegen zou geen sprake zijn geweest van het opvolgen van instructies van de Sovjetrussische Staatsveiligheidsdienst. Een dergelijke afhankelijkheidsrelatie zou - althans in de recente jaren - niet (meer?) bestaan.

III. POLITIEK (GEWELDDADIG) ACTIVISME

ANTI-IMPERIALISME: ACTIEGROEP VERNIELT AARDAPPELVELDEN

In de nacht van 8 op 9 juli 1990 hebben actievoerders proefvelden met genetisch gemanipuleerde aardappelen vernield in Ede en Emmeloord. De verantwoordelijkheid voor deze actie werd opgeëist door de actiegroep "De Woedende Escorts". Blijkens de persverklaring protesteerde de actiegroep op deze wijze tegen "het manipuleren met levend materiaal en de macht van multinationale ondernemingen in de biotechnologie".

Het is niet de eerste maal dat er actie gevoerd wordt tegen experimenten met genetisch gemanipuleerd materiaal. Verleden jaar augustus werd bij het Wageningse onderzoeksinstituut ITAL voor enige miljoenen gulden schade aangericht door genetisch gemanipuleerde aardappelen uit de grond te rukken.

In bepaalde kringen binnen de politiek-activistische beweging in Nederland, aanhangers van de zogenaamde anti-imperialistische stroming, is meer dan eens geageerd tegen biotechnologisch onderzoek en de kwalijke rol die de multinationals daarbij zouden spelen. Alhoewel de landelijke actiebladen in het verleden aan dit thema aandacht besteedden, werd dit onderwerp recentelijk nauwelijks aangeroerd. Het tijdstip van de actie is dan ook naar alle waarschijnlijkheid beïnvloed door de publiciteit rond het BVD-onderzoek naar de actiegroep "De Ziedende Bintjes". Het aantal personen binnen de politiek-activistische beweging dat zich daadwerkelijk bezighoudt met het thema bio- en genentechnologie is klein. Het specialistische karakter van dit thema, alsmede de aanwezigheid van meer tot de verbeelding sprekende en eenvoudiger onderwerpen zijn hier debet aan. Gebleken is dat enige activisten uit Wageningen en omgeving zich wel in deze materie hebben verdiept. Het ligt dan ook voor de hand dat de personen achter de actiegroepen "De Ziedende Bintjes" en "De Woedende Escorts" in deze kring gezocht moeten worden.

ANTIMILITARISME: ACTIVITEITEN VAN DE NAD-FM

Enkele maanden geleden werd binnen de North Atlantic De-Fence Movement (NAD-FM) besloten om niet meer uitsluitend aandacht te besteden aan zuiver militaire objecten, maar ook aan bedrijven die betrokken zijn bij wapenproductie.

In het verlengde van eerdere acties tegen de levering door defensie van verouderde NF-5 gevechtsvliegtuigen aan de Turkse luchtmacht, werd de aandacht gericht op bedrijven die zaken doen met het Turkse defensieapparaat.

Binnen de NAD-FM heeft men namelijk grote bedenkingen tegen het Turkse beleid

inzake de Koerden. De Turkse regering wordt verweten militaire middelen in te zetten bij de onderdrukking van dit volk.

Een eerste actie in dit kader werd op vrijdag 8 juni uitgevoerd tegen het bedrijf USFA-Thomson te Eindhoven. Een twintigtal NAD-FM aanhangers voerde daar een bezettingsactie uit. Enkele actievoerders wisten zich toegang te verschaffen tot een kantoorruimte en konden daar de hand leggen op enige documenten. Deze zijn inmiddels gekopieerd en bestudeerd.

Tijdens een recente vergadering van de NAD-FM was de verkregen buit belangrijkste onderwerp van gesprek. Uit de stukken blijkt dat enkele andere Nederlandse firma's ook apparatuur leveren aan het Turkse leger. Binnen de NAD-FM zijn drie werkgroepjes gevormd die deze informatie verder zullen uitzoeken. Het eindresultaat moet een folder worden, die t.z.t. bij de betrokken bedrijven zal worden uitgedeeld.

IV. ANTIDEMOCRATISCHE STROMINGEN

RECHTS-EXTREMISME: WUNSIEDEL, ACTIE EN REACTIE

Nabij de Tsjechische grens ligt in het Westduitse Beieren het rustige stadje Wunsiedel. Nadat op 17 augustus 1987 Rudolf HESS in de Berlijnse Spandau-gevangenis was overleden werd zijn stoffelijk overschot aanvankelijk op een geheime plaats begraven ; later werd het lichaam bijgezet in het familiegraf op de begraafplaats in het centrum van Wunsiedel.

Westduitse rechts-radicalen hebben dit jaar voor de derde maal Wunsiedel uitgekozen als plaats voor een demonstratieve optocht ter herdenking van Rudolf HESS. In HESS zien deze demonstranten een Duitse patriot die in de gevangenis werd vermoord. Vandaar ook de leuze "Rudolf HESS, Tag der ~~M~~ache" zoals die door de straten van Wunsiedel klonk. Deze kreet werd afgewisseld door leuzen als "Deutschland den Deutschen, Ausländer raus" en "Rotfront verrecke".

Dit jaar namen ruim 300 personen deel aan deze demonstratie. De Westduitse rechts-extremist Michael KÜHNEN riep de afgelopen jaren buitenlandse geestverwanten op om deel te nemen aan deze manifestatie. Zo namen ongeveer vijftig Franse jongeren in groepsverband deel aan de optocht alsmede enkele individuele Belgen, en was er - wellicht voor het eerst - een aantal Oostduitsers.

Als reactie op deze extreem-rechtse betoging organiseren antifascisten in Wunsiedel jaarlijks een tegedemonstratie. Plaatselijk spreekt men dan ook van "Rechten und Linken". De deelnemers aan deze optocht kleden zich evenals hun tegenhangers uit het rechtse kamp nadrukkelijk in het zwart en lijken voornamelijk afkomstig uit anarchistische kringen. De gescandeerde leuzen uit deze groep waren een antwoord op die van hun tegenpartij: "Rudolf HESS, Mörder von Millionen" en "Ausländer bleiben, Nazis raus". Hun deelnemertal groeide de afgelopen twee jaar veel sneller dan dat van de rechts-radicalen en met bijna 3000 betogers overschaduwde de reactie van de antifascisten ruimschoots de actie van de voornamelijk neonazistische deelnemers aan de Rudolf HESS-herdenking. De grootste problemen komen dan ook terecht bij de politie-organisaties. Plaatselijke politie met bijstand van ME-pelotons en Bundesgrenzschutz brachten bijna 400 man op de been met als voornaamste taak buffers en veiligheidszones op te bouwen tussen Linksen en Rechtsen. Door de gemeente Wunsiedel waren voor deze dag twee vergunningen voor demonstratieve optochten (op verschillende tijdstippen) verleend. Omdat de rechts-radicalen verreweg in de minderheid waren moesten zij door politie-eenheden beschermd worden. Hun rondgang door Wunsiedel werd door een hecht cordon van gewapende Bundesgrenzschutz omgeven, als gevolg waarvan deze demonstratieve optocht in een uiterst grimmige sfeer verliep.

In de pers werd naderhand bekend gemaakt dat bij ongeregelheden tussen linkse en rechtse radicalen 46 personen waren aangehouden. De meeste harde confrontaties vonden echter plaats tussen antifascisten en ME-pelotons. De feitelijke confrontaties tussen linksen en rechtsen bleven beperkt tot scheldpartijen over en weer en een enkele bloedneus. De begraafplaats in Wunsiedel was op de dag van de betogingen door de kerkeraad gesloten; waarschijnlijk wisten slechts weinig betogers waar hij was. De Duitse media waren in Wunsiedel ruim vertegenwoordigd waarmee zij inspelen op de wensen vanuit beide kampen. De overlijdensdag van Rudolf HESS stond op deze derde herinneringsdag nauwelijks nog als thema centraal bij de manifestaties. Veel meer is Wunsiedel rond 17 augustus geworden tot de plaats waar linkse en rechtse radicalen elkaar bewust zoeken om de confrontatie aan te gaan.

RECHTS-EXTREMISME: DIKSMUIDE, "EUROPA BEGINT HIER"

In het weekeinde van 25-26 augustus werd in het Belgische Diksmuide de 63e IJzerbedevaart gehouden. Traditioneel bezoeken nationalistische Vlamingen deze bijeenkomst bij het monument voor gevallen frontsoldaten uit de loopgravenoorlog 1914-1918. Het organiserend Komitee wenst uitvoering te geven aan het testament van deze soldaten: "Nooit meer oorlog". Op zondag 26 augustus bezochten bijna 10.000 personen individueel, in gezins- of in groepsverband de herdenkingsbijeenkomst.

Alhoewel vanuit de bijeenkomst de roep om vrede en ontwapening in de wereld opklonk, kwam in toespraken ook de roep om zelfbestuur en autonomie voor Vlaanderen sterk naar voren. Het Franstalige Wallonië kreeg de schuld in de schoenen geschoven van de Belgische economische recessie. Het thema van de 63e bedevaart ("Europa begint hier"), kreeg voornamelijk invulling door de eis tot onafhankelijkheid en de wens van Vlaanderen om met de Noordelijke Nederlanden te onderhandelen teneinde taal en cultuur te bewaren en gezamenlijk te overleven. In de hoofdstraat van Diksmuide had een vijftiental politieke groeperingen stands ingericht. Zonder uitzondering zijn deze groeperingen nationalistisch en enkele van hen (w.o. "Vlaams Blok" en "Voorpost") zouden in Nederland rechts-extreem worden genoemd. In een trefpunt voor rechts-extreme jongeren tijdens de IJzerbedevaart had de Nederlandse CP'86 een eenvoudige stand ingericht die o.a. bemand werd door voorzitter Willem BEAUX en gemeenteraadslid Stewart MORDAUNT.

De IJzerbedevaart werd overigens door een (in verhouding) gering aantal Nederlanders bezocht. Leden van de Nederlandse Centrumdemocraten zijn bewust niet naar Diksmuide gereisd, waarmee Hans JANMAAT waarschijnlijk wil aangeven dat zijn partij een gematigder koers vaart.

In tegenstelling tot

voorgaande jaren bleven ongeregelheden dit jaar uit.

RECHTS-EXTREMISME: GEHEIME BIJEENKOMST NEONAZI's

Neonazi's uit een aantal Westeuropese landen zijn op 2 juli jl. in het geheim bijeen geweest voor onderlinge besprekingen. Dat gebeurde volgens de Deense krant "Ekstrabladet", die van deze bijeenkomst melding maakte, in het stadje Kollum, vlak bij de grens tussen Denemarken en de Bondsrepubliek. De besprekingen gingen volgens het Deense blad vooral over de vraag "hoe er kan worden gewerkt aan een nieuw raszuiver Groot-Duitsland, aan een vrij nationaal-socialistisch Groot-Duitsland".

V. TERRORISME

IRAK: TERREUR ALS POLITIEK INSTRUMENT

Tijdens de Golfoorlog tussen Irak en Iran (1980-1988) verminderde Irak zijn aandeel in terroristische acties in West-Europa aanzienlijk omdat het afhankelijk was van westerse hulp in zijn confrontatie met Iran. Na de inval van zijn troepen in Koeweit in de nacht van 1 op 2 augustus jl. vindt Irak's president Saddam HOESSEIN nu de rest van de wereld tegenover zich.

Dit artikel gaat in op de houding van HOESSEIN ten opzichte van het gebruik van terreur als politiek instrument. Gedurende zijn klim naar de absolute macht heeft hij op grote schaal gebruik gemaakt van terreurmethoden, hetgeen geleid heeft tot een overal in Irak aanwezige angst; deze angst en de totale controle van het regime op de maatschappij zijn waarschijnlijk ook de reden dat staatsgrepen tegen zijn bewind tot nu toe zijn uitgebleven. Al krijgen "zuiveringen" tegenwoordig soms een legaal tintje door middel van rechtzittingen, ook toen hij nog geen president was, verdwenen er regelmatig mensen op geheimzinnige wijze en vonden in binnen- en buitenland moordaanslagen plaats op opposanten en bannelingen die teveel aanhang om zich heen verzamelden. Terreur is dus voor de Iraakse president een voor de hand liggend wapen.

Op typisch Arabische wijze gaat HOESSEIN ervan uit dat wie de macht heeft, hem ook moet gebruiken. Als men dit maar snel en met veel aplomb doet, zal de tegenstander zo verbouwereerd raken dat er van effectieve tegenstand geen sprake meer is.

De onverwacht snelle en wijdverbreide veroordeling van zijn inval in Koeweit moet voor hem dan ook als een onaangename verrassing zijn gekomen. Bovendien deed de internationale gemeenschap deze veroordeling tot uitdrukking komen in ongebruikelijk harde tegenmaatregelen.

Dat HOESSEIN niet goed raad weet met de situatie, kan blijken uit het feit dat hij zijn aanvankelijke overmacht niet gebruikte om snel door te stoten naar Saoedi-Arabië, uit de gang van zaken rond de sluiting van buitenlandse ambassades in Koeweit en uit het gesol met de westerse gijzelaars in Koeweit en Irak. Anderzijds is het Westen niet echt in staat op zijn volgende "zetten" te anticiperen.

Zeker is in elk geval wel dat het hem vrijwel onmogelijk is geworden het "rechtens bij Irak behorende Koeweit" te ontruimen zonder groot gezichtsverlies bij zijn eigen volk en bij alle hem steunende Arabieren. Geluiden in deze zin zijn inmiddels allerwege te horen.

Een van HOESSEIN's opties is te trachten een wig te drijven tussen de verschillende landen die militair betrokken zijn bij de blokkade van de Perzische Golf. Zijn televisie-optreden in gezelschap van "westerse gasten" (inclusief hun kinderen) en zijn politiek om telkens aan betrekkelijke kleine groepjes toestemming te verlenen het land te verlaten, zijn daarop gericht.

Een andere optie is het plegen van terreur. Zoals reeds eerder gesteld is terreur voor HOESSEIN een van de vele hem ten dienst staande machtsmiddelen en beslist geen ethisch verwerpelijke zaak. Het mag dan ook niet uitgesloten worden geacht dat HOESSEIN ook het middel terreur zal inzetten om een wig te drijven tussen de landen die in betrekkelijke eensgezindheid militaire kracht geven aan de resoluties van de Veiligheidsraad.

Reeds enige maanden circuleren er onbevestigde berichten dat leden van de groep ABOE NIDAL zouden rondreizen in West-Europa. Aanvankelijk zou hun opzet zijn geweest het verkennen van en voorbereiden van aanslagen op Israëliisch/Joodse doelen, dit in verband met de emigratie van Sovjetjoden naar Israël; na de inval in Koeweit door Irak zou prioriteit gegeven zijn aan het verkennen van Amerikaanse en Britse installaties en van bases van andere landen die militair betrokken zijn bij de blokkade.

PIRA: ACTIVITEITEN IN NEDERLAND

Op 18 juli werd de studente Ingrid H. aangehouden bij de Nederlandse grens, toen zij terugkeerde van een vakantie in Joegoslavië. Tot haar aanhouding werd besloten nadat het politieteam dat onderzoek verricht naar de aanslagen in Roermond tot de conclusie was gekomen dat zij mogelijk bij de activiteiten van de gearresteerde PIRA-leden betrokken was geweest.

VI. MINDERHEDEN

KOERDEN: REACTIES OP DE GOLFCRISIS

Massoud BARZANI, leider van de Koerdische Democratische Partij van Irak, heeft naar aanleiding van het optreden van Saddam HOESSEIN de VS en Saoedi-Arabië laten weten over gewapende groepen te beschikken die kunnen worden ingezet tegen het Iraakse regime.

Daarentegen heeft de radicale (communistische) PKK bedenkingen zowel tegen het optreden van Irak als tegen de reactie daarop van het Westen. Vooral nog houdt de PKK zich in deze kwestie afzijdig.

Op 15 augustus 1990 werd door de PKK gedemonstreerd bij de Turkse ambassade in Den Haag om uiting te geven aan haar vrees dat bij een oorlog tussen Irak enerzijds en westerse en Arabische landen anderzijds Koerdistan zal veranderen in een slagveld.

Op 21 en 22 augustus 1990 werd door ongeveer 200 PKK-aanhangers gedemonstreerd in Amsterdam. Ook in Londen is op 22 augustus een meerdaagse PKK-demonstratie begonnen tegen de escalatie van de Golfcrisis, de toename van het aantal Turkse troepen in Zuidoost-Turkije oftewel Noord-Koerdistan en de evacuatie van Koerdische dorpen langs de Turks-Iraakse grens.

Verder werden demonstraties, bezettingen en hongerstakingen gemeld in Duitsland, België, Zwitserland en Griekenland. De bezetting van een SPD-kantoor in Duitsland werd uitgevoerd in samenwerking met Turks-links.

Bij alle acties werd een oproep gedaan aan alle progressieve krachten zich te verzetten tegen wat genoemd wordt een spelletje van het imperialisme. Verwacht mag worden dat meer Koerdische demonstraties zullen volgen, daar met name de PKK vreest dat de Koerden niet alleen sterk te lijden zullen hebben onder een nieuwe Golfoorlog maar dat ook de aandacht in de media voor de Koerdische situatie sterk zal afnemen.

MAROKKANEN: ANTI-AMERIKAANSE DEMONSTRATIE IN AMSTERDAM

Naar aanleiding van de Golfcrisis werd op 24 augustus een demonstratie gehouden bij het Amerikaanse consulaat in Amsterdam, tegen "het imperialisme van de Verenigde Staten en voor het Arabische en Iraakse volk".

De demonstratie was gepland op een eerdere datum; voor de verschuiving naar de 24ste zijn diverse redenen aangevoerd behalve de echte, namelijk de opkomst van slechts negen personen op de geplande datum, terwijl de organisatoren enige

honderden deelnemers verwacht hadden.

Toen de demonstratie uiteindelijk plaatsvond, bleken de deelnemers te bestaan uit 30 à 35 Marokkanen en zes Nederlandse activisten. De verwachte Palestijnen, Koerden en aanhangers van fundamentalistische moskeeën werden niet gesignaleerd.

De organisatie "Islamitische studenten en arbeiders" die de oproep tot demonstreren deed uitgaan, is tot op heden onbekend. De aanvraag voor de demonstratie werd gedaan door een wijkafdeling van het KMAN in Amsterdam. Op het hoofdkantoor van het KMAN bleek men niet op de hoogte te zijn van de te houden demonstratie. Het lijkt er op dat in Nederland slechts een kleine hoeveelheid mensen er behoefte aan heeft anti-Amerikanisme, gekoppeld aan pro-Iraakse gevoelens, te uiten.

VII. DIVERSEN

COMPUTERCRIMINALITEIT: BULGARIJE BRON VAN VEEL VIRUSSEN

Ongeveer de helft van het aantal computervirussen in de Bondsrepubliek Duitsland is van Bulgaarse origine. Tot deze opmerkelijke conclusie komt prof. Klaus BRUNNSTEIN, directeur van het Virus Test Centrum aan de universiteit van Hamburg. Zijn onderzoek bevestigt het vermoeden van Rainer SCHULTZ, een Oostduitse expert op het terrein van computerbeveiliging en leider van de Computer Virus Werkgroep van de regering in Oost-Berlijn, die onlangs in "Nachrichten" (vakblad van de Unie van Westduitse Ingenieurs) het Westen had gewaarschuwd voor een vloedgolf van virussen uit Bulgarije.

Volgens Prof. BRUNNSTEIN heeft Bulgarije zich op het gebied van programmering en data-processing (gegevensverwerking) uitzonderlijk goed ontwikkeld. Dit mag nauwelijks verwondering wekken, aangezien het land reeds binnen de oude Oostblokstructuren van de Comecon een speerpuntfunctie kreeg toegewezen op het gebied van de hoogwaardige computer-technologie.

Hoewel de leider van het Hamburgse onderzoekcentrum van mening is dat de Bulgaarse virussen over het algemeen minder gevaarlijk zijn dan die uit het Westen, acht hij samenwerking met Bulgaarse experts noodzakelijk om de vloedgolf van virussen te keren. Overigens zou er geen sprake zijn van een vorm van georganiseerde computercriminaliteit. BRUNNSTEIN vermoedt dat de meeste virussen het resultaat zijn van stukjes huisvuil van ambitieuze jongelieden, die vastbesloten zijn te bewijzen dat zij eens in hun leven iets unieks kunnen verrichten.

Bijlage :

Agenda

15 sept.	Bijeenkomst rechts-extremistische groeperingen in Dordrecht ?
23 okt.	Rechtszaak ANS-leden in Alkmaar